

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
ІНСТРУМЕНТИ, МОДЕЛІ І МЕТОДИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ
ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ**

**Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Український державний університет науки і технологій**

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
ІНСТРУМЕНТИ, МОДЕЛІ І МЕТОДИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ
ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ**

**Збірник наукових праць
за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції
1-2 березня 2023 р.**

(Лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» №21/08-53 від 19.01.2023 р.)

Дніпро
УДУНТ
2023

Організатори конференції:

*кафедра економічної інформатики
Українського державного університету науки і технологій;
Університет імені Альфреда Нобеля;
Національний університет «Запорізька політехніка»*

Склад редакційної групи:

Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріна, Л.І. Лозовська, К.О. Удачина

Економічна кібернетика: інструменти, моделі і методи інтелектуальної підтримки прийняття рішень : збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, м. Дніпро, 1-2 березня 2023 р. Дніпро : УДУНТ, 2023. 230 с.

Збірник наукових статей за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції, присвяченої дослідженню, розробці та використанню інструментів, моделей і методів інтелектуальної підтримки прийняття рішень в бізнесі, науково-практичному опрацюванню результативного застосування у практиці управління сучасних комп'ютерних технологій та вирішенню проблем управління соціально-економічними системами.

Матеріали збірника будуть корисними науковцям, аспірантам, що займаються дослідженнями проблем у сфері економіко-математичного моделювання, розробки та використання комп'ютерних систем та інформаційних технологій в бізнесі, а також практичним працівникам.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за дотримання норм авторського права, за зміст і достовірність матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

КОМП'ЮТЕРНІ СИСТЕМИ, ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ХМАРНІ ОБЧИСЛЕННЯ В ОСВІТІ, НАУЦІ, ТЕХНІЦІ ТА ЕКОНОМІЦІ

Бандоріна Л.М., Дружин І.Є., Петречук Л.М. ІНТЕГРАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЇ FLUTTER ДЛЯ ВИКОНАННЯ РОЗРОБКИ ПЕВНИХ ДОДАТКІВ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ	6
Бандоріна Л.М., Усенко М.П. ХМАРНИЙ СЕРВІС ЯК СУЧАСНА МОДЕЛЬ НАДАННЯ ПОСЛУГ	12
Єсіна О.Г., Топашенко А.А. ЕКВАЙРИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ БЕЗПЕЧНОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ	18
Каніщев І.А. ОЦІНКА ПЕРСПЕКТИВ ЗАПРОВАДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЦИФРОВИХ СИСТЕМ У НАУКОВУ, ТЕХНІЧНУ ТА ІНФОРМАЦІЙНУ СФЕРИ	24
Левковець Н.П., Семенова М.О. DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	30
Monia A.G., Vyckova D.M. MATHEMATICAL MODELING OF RATIONAL PARAMETERS OF THE MINE LOCOMOTIVE DISC BRAKE IN COMPUTER SYSTEMS	35
Трушкіна Н.В., Чернух Д.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ...	41

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ І РОЗРОБКИ ПРИКЛАДНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Бакурова А.В., Ведмедєв С.Р., Терещенко Е.В. ПРЕДМЕТНА ОНТОЛОГІЯ «СЕЛЕКЦІЯ СОНЯШНИКУ»	46
Бандоріна Л.М., Лозовська Л.І., Климкович Т.О. КОНЦЕПЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРИНЦИПІВ НА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ВІДПОВІДАЛЬНИМИ ОСОБАМИ	51
Kozenkova V.D. USE OF CHATBOTS IN CORPORATE HR SYSTEMS	60

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ

Безверхий В.Ю., Леонідов І.Л. МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВИРОБНИКІВ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	65
Білоцерківець В.В., Ісламов Н.С., Раджабова Г.Ю. В ЛЕЩАТАХ ЕФЕКТУ ГРОНІНГЕНА: ДОСВІД АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ	72
Будякова О.Ю. МЕТОДИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА РИНКУ ПРАЦІ	79

Савчук Л.М., Олексієнко Є.В. АНАЛІЗ БЕЗЗБИТКОВОСТІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЦІНОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА	198
Савчук Л.М., Сокиринська І.Г., Ковальчук Є.В. ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНА КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	203
Савчук Л.М., Удачина К.О., Савчук Р.В. ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА БЕЗПЕКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	208
Созанський Л.Й. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС, СПРОВОКОВАНІ РОСІЙСЬКОЮ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ	214
Соломенний О.О., Лозовська Л.І. ДОСЛІДЖЕННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВІДБОРУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ТА КОМЕРЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ	219
Шарапов Д.О., Тарасевич В.М. СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЕКСПАНСІЇ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗОВНІШНІ РИНКИ	225

АНАЛІЗ БЕЗЗБИТКОВОСТІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЦІНОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Савчук Л.М.

канд. екон. наук, професор, професор кафедри економічної інформатики

Олексієнко Є.В.

аспірант 1 курс PHD, спеціальність 051 – Економіка

Український державний університет науки і технологій

м. Дніпро, Україна

Анотація. Досліджені основні джерела збільшення прибутку від реалізації продукції методом аналізу беззбитковості. Отримані результати дозволили визначити основні резерви підвищення прибутку і напрями удосконалення системи управління підприємством за рахунок зміни цінової стратегії.

Ключові слова: *цінова стратегія, метод аналізу беззбитковості, прибуток, стратегічне управління фінансами.*

Постановка проблеми. Узагальнююча оцінка діяльності організації дається на основі таких результируючих фінансових показників, як прибуток - абсолютний показник і рентабельність - відносний показник.

Важлива роль прибутку в розвитку підприємства визначає необхідність безперервного управління цим процесом в цілях зростання ефективності господарської діяльності.

Управління прибутком являє собою процес вироблення та прийняття управлінських рішень керівництвом підприємства по всіх основних аспектах її планування, формування, розподілу і використання. У якій би сфері діяльності не приймалося управлінське рішення, воно прямо або побічно впливає на прибуток [1, 2].

Управління прибутком безпосередньо пов'язано з виробничою, фінансовою, інвестиційною та інноваційною діяльністю підприємства. Це

визначає необхідність органічної інтеграції системи управління прибутком в складі системи управління підприємством.

Всі управлінські рішення в області формування і використання прибутку взаємопов'язані і впливають на кінцеві результати діяльності підприємства.

Процес управління прибутком базується на певному механізмі, в структуру якого входять наступні елементи:

- державне правове та нормативне регулювання питань формування та використання прибутку;
- ринковий механізм регулювання формування та використання прибутку;
- внутрішній механізм регулювання окремих аспектів формування, розподілу і використання прибутку.

Важливим фактором впливу на формування прибутку поряд з іншими виступає цінова стратегія підприємства. Це наочно показано на рисунку 1. Для визначення і оцінки цього впливу на рівень прибутковості підприємства доцільно використовувати модель аналізу беззбитковості діяльності підприємства.

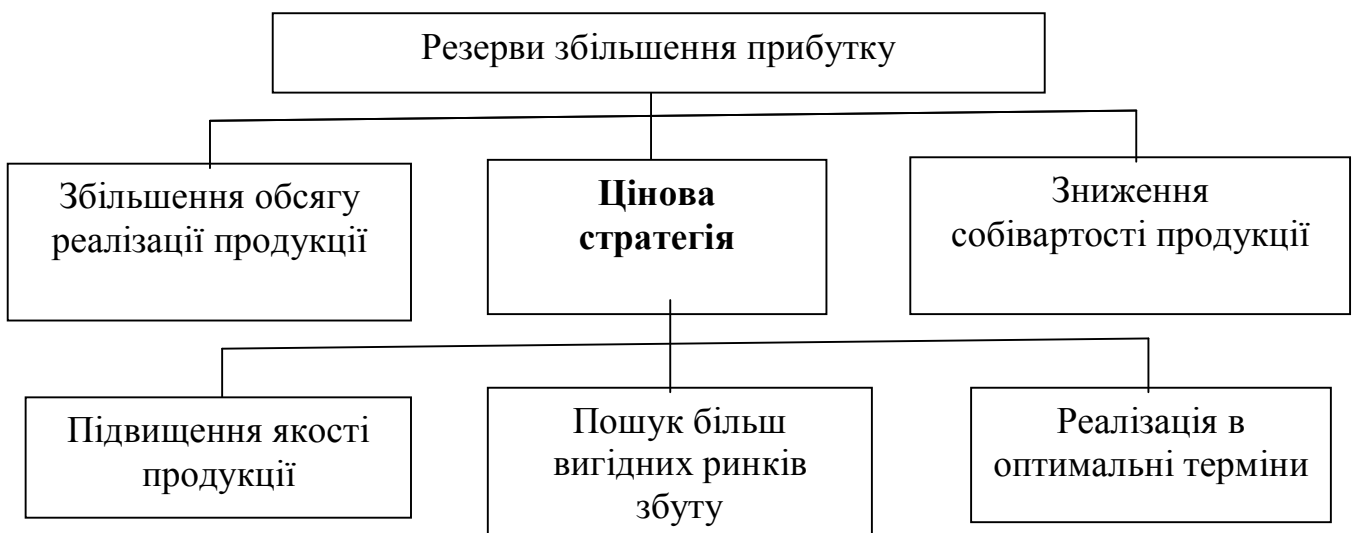

Рисунок 1 - Джерела резервів збільшення прибутку від реалізації продукції

Виклад основного матеріалу. Аналіз беззбитковості це аналітичний метод, який допомагає визначити величину беззбиткового обігу щодо підприємства і за видами продукції з подальшим розробленням заходів для досягнення і подолання межі беззбитковості в короткостроковому періоді [3].

Згідно з маржинальною теорією в умовах беззбитковості маржинальний прибуток (МП) дорівнює постійним витратам, тобто $МП = \text{ПостВ}$. Оскільки маржинальний прибуток - це різниця між чистою виручкою і змінними витратами ($МП = ЧВ - ЗВ$), то вираз у дужках можна перетворити:

$$МП = Ц_i * N_i - Зв_i * N_i \quad (1)$$

де N – кількість виробів;

$Ц$ – ціна одиниці виробу без непрямих податків;

$Зв$ – змінні витрати на одиницю виробу.

Оскільки в точці беззбитковості ($Тб$) $МП = \text{ПостВ}$, тому:

$$Тб_i = \frac{\text{ПостВ}}{Ц_i - Зв_i} \quad (2)$$

Вираз $(Ц_i - Зв_i)$ – це маржинальний прибуток на одиницю продукції (МП).

Якщо $Тб$ помножити на ціну виробу, можна отримати точку беззбитковості у вартісному виразі або беззбитковий (безприбутковий) оборот (Боб).

$$Тб_{грн} = \frac{\text{ПостВ} * \text{Вир}}{\text{Вир} - Зв} \quad (3)$$

де Вир – виручка від реалізації;

$Зв$ – змінні витрати на весь об'єм.

На основі беззбиткового обсягу виробництва визначається рівень безпеки операційної діяльності. Критерієм такої безпеки є запас міцності – величина, на яку фактичний обсяг реалізації перевищує беззбитковий обсяг реалізації [4].

$$\text{Запас міцності} = \text{Вир} - \text{Тб} \quad (4)$$

Запас міцності можна обчислювати як в грошовому, так і в натуральному вимірюванні. Він відображає граничну величину можливого зниження обсягу реалізації без ризику зазнати збитків.

За наведеною методикою був проведений аналіз впливу різних факторів на точки беззбитковості та запасу безпеки в умовах ПАТ «Інтерпайп НТЗ». Аналізуючи отримані результати, робимо висновок, що найбільшого зростання прибутку підприємство зазнає при зменшенні змінних витрат і ціни.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновки про те, що на досліджуваному підприємстві є такі резерви підвищення прибутку:

- збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції, що випускається;
- зниження собівартості продукції, що випускається;
- удосконалення цінової стратегії, розрахованої на підвищення якості продукції, індивідуальну роботу з кожним замовником.

Висновки. Таким чином представляється необхідним внести пропозиції щодо поліпшення фінансових результатів діяльності підприємства, які можливо застосувати як в короткостроковому і середньостроковому, так і в довгостроковому періодах:

- виділити у складі структурних підрозділів та структурних одиниць підприємства центри витрат і центри відповідальності;
- розробити ефективну та гнучку цінову політику, диференційовану по відношенню до окремих категорій покупців;

- здійснювати систематичний контроль за роботою обладнання і виробляти своєчасну його наладку з метою недопущення зниження якості і випуску продукції;
- при введенні в експлуатацію нового обладнання приділяти достатньо уваги навчанню і підготовці кадрів, підвищенню їх кваліфікації для ефективного використання обладнання та недопущення його поломки із-за низької кваліфікації обслуговуючого персоналу;
- здійснювати підвищення кваліфікації працівників, для зростання продуктивності праці;
- розробити і запровадити ефективну систему матеріального стимулювання персоналу, тісно пов'язану з основними результатами господарської діяльності підприємства і економією ресурсів;
- використовувати системи депреміювання працівників при порушенні або трудової чи технологічної дисципліни.

Всі ці пропозиції спрямовані на формування інформаційної і технічної бази для удосконалення цінової стратегії підприємства з метою подальшого зростання прибутку.

Перелік посилань:

1. Аранчій В.І. Фінансова стратегія у системі управління підприємством / В.І. Аранчій, О.П. Зоря // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2010. – №2. – С. 156-159.
2. Грабовецький Б. Є., Економічний аналіз: навчальний посібник, Київ. «Центр учбової літератури», 2009. – 256с.
3. Захарова Ю. В. Моделювання тенденцій розвитку прибутку підприємства при реалізації виробничої стратегії / Ю. В. Захарова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2003. – № 7. – С. 80–83.
4. Пономарьов Д. Е. Капітал підприємства: сутність та аналіз формування і використання/ Д. Е. Пономарьов // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 5. – С. 53-58.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА:
ІНСТРУМЕНТИ, МОДЕЛІ І МЕТОДИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ
ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ**

Збірник наукових праць
за матеріалами Всеукраїнської інтернет-конференції
1-2 березня 2023 р.

Відповідальна за випуск Л. І. Лозовська

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за дотримання норм авторського права, за зміст і
достовірність матеріалів несуть автори.*

Український державний університет науки і технологій
2023